

INDHOLD

MØDEPROGRAM JANUAR-APRIL 2011.....	Side 2
MØDEREFERATER.....	Side 4
EKSKURSIONSREFERATER.....	Side 15
NOGLE ARTER, VÆRD AT HOLDE ØJE MED af <i>F. Naabye</i>	Side 25
EFTERSØGNING af <i>Karsholtia marianii</i> af <i>Steen Christensen</i>	Side 27
CRATAEGI OG ANDEN KOMMUNIKATION af <i>Svend Larsen</i>	Side 29
FORVALTNINGSNYT af <i>Morten DD Hansen</i>	Side 32
KEND PLANTEN.... OG FIND LARVEN af <i>Jens B. Poulsen</i>	Side 34
SØNDERJYLLAND af <i>Erik Christensen</i>	Side 35
HVAD "FANGEDE" MIN INTERESSE? af <i>Alex Madsen</i>	Side 39

FORMANDEN HAR ORDET

GODT NYTÅR!

I forbindelse med rykning for kontingent og under mange samtaler med en lang række medlemmer omkring den fortsatte udgivelse og udvikling af klubbens medlemsblad, har vi fået mange varme hilsener og tilkendegivelser af stor glæde ved klubbens aktiviteter og ikke mindst ved **Crataegi**. Så det er rart at kunne hilse tilbage og sige: Pøj-pøj til den nye redaktør – og godt nytår til alle, måtte nytåret blive fyldt med gode oplevelser, i studerekammeret, i lænestolen, og ikke mindst derude i felten.

Svend B. Larsen

20. jan.: Generalforsamling.

Dagsorden i henhold til klubbens vedtægter. Ekskursionsønsker for den kommende sæson drøftes.

3. febr.: Fotomøde. Årets billeder.

Vore fotograferende medlemmer deler deres særligt udvalgte billeder fra 2010 med os. Fotograferne kontakter **Uffe Terndrup** for at aftale nærmere om det tekniske udstyr, computer og projektor forventes at være til stede, og papirbilleder er naturligvis også velkomne.

24. febr.: Årets Fangst II.

De sidste dyr fra fangsten i 2010 er kommet af spændebrættet, og medlemmerne viser de dyr frem, som i år særligt har glædet finderens, smukke, spændende eller sågar sjældne sommerfugle og andre insekter.

5.-6.: Entomologisk årsmøde.**marts**

I første weekend afholdes det traditionelle møde, denne gang i København på Zoologisk Museum med Lepidopterologisk Forening som vært. Vi udsender indbydelse/tilmeldingsblanket senere. Men tilmelding og foreløbigt program kan allerede nu findes på hjemmesiden www.lepidoptera.dk/arsmoede.

17. marts: ”Hvor møgdyr er, kommer gode dyr til”.

Morten DD Hansen fortæller om ovenstående og titlen dækker over, at på de biotoper hvor fx månetorbist og andre sjældne og krævende møgdyr kan findes, vil man også ofte kunne finde andre kræsne insekter. Morten illustrerer sin tese med især østjydske eksempler.

31. marts: Grønlands Sommerfugle.

Biologen **Roland Jacobsen** fortæller: Hvilke arter findes, og hvordan indsamles de? Hvorfor findes der næsten ingen nye arter? Og hvad betyder klima og klimaændringerne for flora og fauna. Roland har besøgt Grønland med mellemrum siden 1968, og har boet fast i Aasiaat fra 1993 til 2007 og har samlet på både Øst- og Vestkysten.

14. april: På jagt efter Europas sjældneste målere.

Målerspecialisten og -samleren **Peder Skou** vil også berøre heldige og mindre heldige eftersøgninger af sjældenheder her i landet. Benyt lejligheden til at få leveret portofrit fra Apollo Books flotte lager, ring til Forlagsboghandleren på **6226 3737**.

28. april: Træk og fluktuationer i 2010.

Erik Christensen, medarbejder ved udarbejdelsen af den velkendte fundliste og æresmedlem i AaEK, fortæller om et mindre antal særligt udvalgte arters forekomst i DK i 2010.

30. april: Ekskursion til Stensbæk Hede.

Vi besøger evt. også andre sønderjydske heder. Turleder **Uffe Terndrup**, tilmelding mobil: **2859-1503** eller på mail: **uffe@euconsult.dk**.

Vi vil eftersøge sækbærere, *psychider*, fx *graslinella* og *villosella*, samt se efter aktive og gerne flyvende insekter, fx *psychiderne plumella* og *maurella* og andet, afhængigt af forårets udvikling.

Møder afholdes på Naturhistorisk Museum, torsdage kl. 19.30

Mødedatoer i efteråret er foreløbig planlagt således:

13. og 27. oktober, 10. og 24. november samt julemødet 8. december 2011 – eller en huskeregel: Første møde torsdag i uge 41 og derefter uge 43, 45, 47 og uge 49.

Efter nytår møde den 5. januar og generalforsamling den 19. januar 2012.

Det endelige program bringes i CRATAEGI nr. 2/2011 og på hjemmesiden så såre det foreligger.

MØDEREFERATER

Referater: Svend Larsen

Sommerens oplevelser.

14. oktober 2010

Formand Svend Larsen bød velkommen til 10 fremmødte medlemmer og gav et hurtigt rids over sommerens forløb.

Derefter omdelte han som mødepræmie et eksemplar af ”..Danmarks natur 2010, – om tabet af biologisk mangfoldighed..”. Heri giver en række dygtige fagfolk i 14 velskrevne kapitler en status over den danske natur, som den så ud ved starten af 2010.

Anledningen var Rio-konventionen, internationalt aftalt i 1992, som har en målsætning om, at nedgangen i verdens rigdom af planter, dyr, økosystemer og genetisk variation, skulle være væsentligt reduceret i 2010. Hæftet på 88 store sider er udgivet af det grønne kontaktvalg, som DEF er et af de 14-16 medlemmer af – og dermed også vores klub. To kapitler kan let fremhæves, dels kap. 10, hvor **Francis Thomsen, Jan Fischer Rasmussen** og DEFs formand **Michael Kavin** har vurderet landets insekter, med enkelte UPS og flere DOWNS – dels kap. 14, hvor videnskabsmanden **Hans Meltofte** fra DOF med afsæt i en status (2003) fra tidligere statsminister **A. Fogh Rasmussen**, ”Der er ikke en frø, ikke en fugl, ikke en fisk, der har fået det ringere som følge af regeringens miljøpolitik”, har gennemgået den samlede aktuelle status og konkluderer, at det på trods af det ene og det andet går fortsat tilbage for mange arter i den danske natur.

”..Hovedproblemet er den manglende hensyntagen til biodiversiteten i land- og skovbrug samt i myndighedernes naturforvaltning..”

Heldigvis var der flere lyspunkter, hvor det kunne konstateres, at det nytter at gøre noget, bl.a. indsatsen med vandløbene siden 1980`erne har klart hjulpet.

Medlemmerne fortalte derefter om hovedpunkter i sommerens oplevelser derude.

John Søby havde været på Trelde Næs i juli for – uden held – at eftersøge *juventina*. Trøstpræmien havde været den flotte blommemaal, *A. prunaria*. Derhjemme i Høgild, midt i jylland havde han fundet *M. tiliae*, *Z. pyrina*, *C. fraxini* og *C. siterata* i antal. Han bekræftede, at *promissa* fortsat forekom i Hald Ege. Den mærkeligste ting i efteråret havde været rundt regnet en mia. *vaccinii* på sukker i Knudmosen ved Herning.

Svend Larsen tog tråden op og fortalte om ”nye arter i Søften”, hvor der havde været pæn flyvning i august: *P. aegeria*, *O. antiqua*, *P. bifaciata*, *S. ravida*, *C. punctaria*

og *I. retusa*. Specielt *ravida* var en stor overraskelse, det er nu en bornholmer eller en østlig trækker. Tidligere på sommeren havde han i haven taget den violette bjørn, *D. sannio* og et par overvintrede humlesnuder, *H. rostralis*. De nye arter i september havde været *nupta* og *ambigua*. Det havde klart været det mest spændende år siden 2006.

Svend skulle dog også lige prale af sit "årets fund", *A. nigra* fra Vejers WJ, i slutningen af september.

Bo Flindt berettede, at arbejdet havde slugt al hans tid i foråret, men det var da senere blevet til et par gode ture med klubben: Falster (*juventina*) og Læsø (*lambda*). Efterårets sukkerture til Ho havde blandt andet givet en *X. ocellaris*, det er først det fjerde noterede fund af arten fra WJ.

Valther Hansen fortalte om et nyt sted i Lisbjerg, hvor han havde lyst ret regelmæssigt. Ud over *trigrammica* i mange forskellige farvenuancer havde han noteret 3 *virgo* samt en *candidula*, der var den første jyde fra nyere tid. I WJ havde han bl.a. noteret 2 *sacraria* og et genfund af *marginepunctata* fra Blåvand-området. Denne art havde Svend også fundet på de kanter, så måske har denne bornholmer en lille bestand i det yderste vest.

Poul E. Jørgensen fortalte om gode suppleringsmøl fra Constantinsborg, der dog tillige havde givet *virgo* og *citrago*. I Hulsig havde han set en svalehale, endda hele to gange. Poul Erik nævnte en masseforekomst af vandpyraliden *A. ephemerella*. Den samme iagttagelse var medio juli også gjort i Høgild og Søften.

Uffe Terndrup berettede om Gudme (*O. munda*) og Fuglslev på Mols (*venustula*). Han gav også en introduktion til sin deltagelse i Lepidopterologisk Forenings sommer-ekskursion til Bulgarien. (På klubbens møde i januar 2011 fik vi en grundigere gennemgang).

Mogens Westergaard fortalte fra hjemegnen ved Mossø, hvor blomsterpragten havde tiltrukket mange sommerfugle, og hvor nældefuglen, *A. levana*, nu også ser ud til at have etableret sig.

Erik Christensen lagde hovedvægten på, at han havde reduceret fældefangsten lidt og i stedet øget indsatsen med generator og æggebakker på lagnet. Det giver en bedre føling med forekomsten af de spinklere grupper og arter. Fælden i Glatved havde glædet med hele 4 *juventina* og et lidt blandet træk østfra i oktober med bl.a. *obstipata*, *vitrealis*, *l-album* og en *miata*. I Frøslev Polde på klubturen havde han fanget imago af *R. pruni*, som vi ellers mest klækker af larver fundet i det sønderjydske. Han fortalte også medrivende om identifikationen af en mærkelig måler, hvor først et gensyn med et tekstbillede hos Hoffmeyer klarlagde, at det var en *wauaria*.

Flemming Naabye klynkede over en slap sæson i Amstrup, hvor han for første gang havde haft et år uden nye arter for matriklen. Det mest spændende havde været en

fangst i haven i øsende regnvejr af en *stellatarum*. Han havde dog sammen med Svend haft en supertur til Bornholm med – blandt meget andet – 2 nye arter for samlingen: *C. salicalis* og *C. algae*.

Aftenen sluttede som sædvanligt med kaffemik.

Fotografering af insekter.

28. oktober 2010

Tom Nygaard Kristensen havde accepteret opfordringen til, at give en både bred og dyb introduktion til kunsten at fotografere levende insekter i naturen. Med bred og dyb menes, at der er noget for såvel begyndere som viderekomne. Tom løste opgaven på fortrinligste måde.

Efter velkomsten gav Tom en generel introduktion til hobbyen, og han gennemgik mange af de mulige apparater, hvor vel de bedste karakterer samles i et digitalt spejlrefleks-kamera. Han omtalte de mest hyppige mærker og de forskellige objektiver, macroer m.v., og fremhævede ting, hvor prisbillighed og kvalitet forenes. Hele tiden krydredes historien med praktiske råd, ”husk skyggen”, ”list dig langsomt frem”, ”tag grønligt tøj på og husk knæbeskyttere”, ”tænk på mod- og medlys” og ”læg ALDRIG et objektiv fra dig i naturen”.

Tom oplyste at et enbenet stativ KAN være en ide, hvorimod et trebenet næsten altid vil være for langsommeligt og for bøvlet.. Og fotografer tidligt på dagen eller sidst på eftermiddagen, hvor dyrene er mere rolige.

Foredraget illustreredes med 50 særligt udvalgte fotos, hvor tingene var lykkedes i forskellig grad. Der var selvfølgelig erfarne medlemmer til stede, der kunne stille detaljerede og tekniske spørgsmål, om blændvidder, hukommelseskort og om vidvinkel-teknikkens betydning for billedets skarphed, men alle fik i en god og konstruktiv dialog deres knuder løst.

Toms foredrag var velforberedt og vældig godt afleveret. Alene var det lidt en skam, at der kun var beskeden søgning, vi var 8 medlemmer samt to gæster, hvoraf den ene gæst var et resultat af annonceringen på Fugle og Natur. Foredraget kan meget stærkt fortjene en gentagelse for en anden og større kreds, også fordi det beskriver en af de bedste nutidige veje ind i vores hobby, ja, vores ”way of living”.

Forsamlingen applauderede håndfast, da formanden takkede Tom med en vingave.

Der blev budt velkommen til et nyt medlem, **Niels Peter Sloth**, til en interesseret ung gæst **Kristian Graubæk** samt naturligvis til foredragsholderen **Peter Wiberg-Larsen**, der er professionel biolog på DMU, Aarhus Universitet, og som også aktivt i felten indsamler og studerer vårfluerne.

Peter stillede det indbydende spørgsmål: Er vårfluer noget for dig? – og han gav en række gode grunde til at svare ja:

- vårfluerne har en fantastisk spændende biologi,
- der er ingen konkurrence fra andre samlere,
- du kan bruge dit sommerfugleudstyr, ketcher og lamper.

Peter gennemgik derefter vårfluernes levevis, startende med larvernes huse, der er stærkt varierende i materialevalg, tilpasset artens våde habitat, og hvor de fleste er lette og mobile. Foredraget blev understøttet af en serie gode power-point billeder, hvor jo helt klart larverne var flotte og spændende. Imago er det straks langt sværere at have med at gøre, der er kun få iøjnefaldende og større ydre forskelle mellem arterne, der fremtræder ensfarvet brunlige. Vi hørte om fødevalg, flyvetider på året og på dagen (over 7-8°C). Og om sværmningen, det er de voksne hunner, der må sørge for spredningen.

Ud af ca. 1200 europæiske arter kan omkring de 170 findes i DK.

De danske arter er der grundigt redegjort for i Peter Wiberg-Larsens artikel i Ent. Meddelelser, (bind 78, hefte 1), "Oversigt over de danske vårfluer (*Trichoptera*) – og deres regionale udbredelse". Heftet er udsendt i maj 2010, og Peter omdelte særtryk af artiklen til de fremmødte. Blandt artiklens præsentation af 5 arter som nye for DK kan man bemærke fundet af *P. brevis*. Ikke alene er fundet gjort af et af klubbens medlemmer, **Benny Steen Larsen**, i Brandbjerg Sønderskov, syd for Vejle i 1998. Men erkendelsen skete ved, at Benny stillede sit materiale fra en lysfælde til disposition for specialisten, som så foretog identifikationen. Et eksempel til eftertanke og inspiration.

Peter oplyste, at det var første gang, han præsenterede gruppen uden for en specialistkreds. Foredraget fremtrådte ikke desto mindre som særdeles velforberedt og helt afbalanceret ift. deltagerkredsen, og som særligt interesseret lægmand fik man efter referentens opfattelse en rigtig god aften ud af det.

Formanden takkede og kvitterede med en flaske.

Der rasede en snestorm over landet, men alligevel havde 8 medlemmer og en ung gæst indfundet sig på museet. De havde medbragt sommerfugle og en stor fortællelyst, så det blev en god aften.

Svend Kaaber tog afsæt i en artikel ("Indslæbt?") fra sidste nr. af Crataegi og fortalte om en nyklækket sommerfugl, *Earias vitella*, der som larve stammede fra en eksotisk frugt, indkøbt i Basar Vest. *Vitella*'s slægtninge, *E. biplaga* (Gert Jeppesens fund fra 2005) og *E. insulana* (lejlighedsvist på træk i Sydengland), betragtes ofte som kulturfølgere og som skadedyr på bomuld. Dette affødte igen en kortere snak om begreberne, herunder "indslæbt", og om hvem der bestemmer definitionen.

Svend Kaaber fortalte derefter om en kasse medbragte småsommerfugle, tineider af forskellige arter. Han var godt i gang med "redegruppen", og det havde bl.a. indebåret et omfattende arbejde med at klække dyr fra halvgammelt materiale, som **Jørgen Terp Laursen** havde indsamlet fra sløruglereder for 6-8 år siden. Her var også et helt ensfarvet lille dyr, "fiskemøllet", der er kendt fra Færøerne og lejlighedsvist kan dukke op på en fiskemelsfabrik, men mest sandsynligt stammer fra en mågerede. Efter denne gruppe forventer Svend næste år at fordybe sig i "svampegruppen". Svend oplyste også, at han kun mangler et par kapitler af et stort arbejde om småsommerfuglene på Mols.

Uffe Terndrup fremviste dyr fra sommerens tur til Bulgarien. Han fortalte om en plante, der i ekstrem grad tiltrak insekter til blomsterne, efter Uffes opfattelse en baldrian-art, men af **Knud Larsen** døbt sommerhyld. Resultaterne var i hvert fald flotte og spændende, referenten heftede sig mest ved nogle køllesværmere med stor kønsdimorfi, altså betydelig forskel i udseendet på hanner og hunner. Men fortællinger om fx *polychloros*, Stor Ræv, i massevis på de herlige blomster, er jo altid inspirerende.

Steffen Kjeldgaard overtog stafetten og viste et par resultater fra foråret: En klækket *quercifolia* fra Frøslev Mose, og sønderjydske *C. rubiginea*, 17 stk. på sukker i april ved Persbøl.

Desuden viste Steffen de 5 nye storsommerfugle for Anholt: *fuscantaria*, *obstipata* (5 stk., 9.-13. okt. 2010), *puta*, *X. ocellaris* (2 stk. 28. aug. Og 29.sept.) samt 1 stk. *N. asiatica*. Men også andre (træk-) dyr prydede kassen: *miata*, *confusa* og *eremita*.

Dernæst fik **Flemming Naabye** ordet. Som tidligere nævnt havde han – for første gang i 23 år – ikke fundet nyt i Amstrup. Men gengangere kan også interessere. Et særligt lyst gen i hannen af bjørnespinderen *D. mendica* er fortsat sparsomt i haven. Det samme gælder begge kuld af *S. albovenosa*. Og et par lokale sjældenheder var det også blevet til: 2 *virgo*, *irrorella*, *porata* og *subrosea* (alle nr. 2 for matriklen), *alni* samt genfundet – efter års fravær – af *P. sagittata*, måleren fra Gul Frøstjerne.

Flemming viste også dyr fra Bornholm, bl.a. *mandarina* og *viriplaca* samt en lille række af *E. tritici (crypta)*. Fra WJ var der en pæn *atropos*, en *armigera*, en *lunosa* – og flere svære *euxoa*'er.

Endelig demonstrerede Flemming en elektronisk ”dynamisk” lup, som kunne tilsluttes pc-en, så man kunne arbejde direkte med den på skærmen.

Klubbens andet æresmedlem **Erik Christensen** afsluttede gennemgangen med en flot kasse dyr. Fælden i Glatved havde lidt overraskende givet en *biren (glauca)*, men arten hævdes at have en gammelkendt forekomst på Anholt. Desuden var der *vitrealis* og *ochrata*, og Erik fremhævede nogle *E. bistortata* fra 8.-14. sept. Dette fremkaldte igen igen snak om forskellen mellem den nævnte og *E. crepuscularia*, og hvornår de to arter/former havde flyvetid. Referenten tror, at *bistortata* (stor og kontrastrig) flyver i visse skove o. lign. (Asserbo) omkring juni – og at andet vist er *crepuscularia*.

Erik viste også dyr fra klubbens tur til SJ i juli (*H. euphorbiae*, *E. chrysorrhoea* (Rømmø og Draved) og *R. pruni*. Fra sine fælder i WJ fremhævede Erik en fyrrespinder, *D. pini*, der så ud, ”som om den lige var trukket op af melsækken”.

Snak over kaffe og kage afsluttede den gode aften.

Julemøde.

9. december 2010

Mødet forløb på smukkeste vis i overensstemmelse med julens hovedregel: Det skal være som det plejer!!

Formanden bød velkommen til omkring en snes personer, medlemmer, kærester og børn. Men denne gang vist ingen børnebørn. **Tom Nygaard** viste ”familievenlige” billeder, dvs. han fortalte alsidigt og viste gode billeder af folk, arkitektur, folkeliv, af planter og fugle – og naturligvis også af sommerfugle. Da det hele udspandt sig på Mauritius i Det Indiske Ocean, så vi også endemiske arter, alt i eksotiske omgivelser. Så tog vi fat på bankospillet. **Lisbeth og John Søby** havde sørget for smukke juledekorationer, **Uffe Terndrup** havde foretaget indkøbene, så der var brunkager og julekager, oven i købet uden sukat, men i store mængder. Ænderne var store flotte, så vi måtte for første gang i årevis hæve prisen en smule, for at begrænse klubbens underskud på den hyggelige aften. **Erik Christensen** fungerede som tilforn som opråber. Men jeg tror, det var første gang, han måtte udrede, hvad ”Gamle Ole” er.

Gevinsterne, 10 ænder, med sidegevinster i form af chokolade, blev pænt fordelt blandt deltagerne.

Vejret var stadig uforskammet her på egnen. En smule regn nytårsaftensdag havde ganske vist reduceret snemængderne lidt. Men frosten havde på ny taget over, og den skidne sne havde igen fået et lille hvidt drys, så fremmødet var en smule begrænset. Men efter at have ønsket alle Godt Nytår, kunne formanden byde velkommen til 10 medlemmer samt 1 gæst, der havde læst museets glimrende pressemeddelelse om mødet.

Det oprindeligt fastlagte møde havde måttet aflyses, idet **Thorkild Munk** havde anmodet om, at hans foredrag om snyltehvepse og sommerfuglelarver blev udsat til en senere lejlighed. Men **Uffe Terndrup og Steffen Kjeldgaard** sprang med (relativt) kort varsel til og præsterede et glimrende foredrag og viste gode billeder fra deres tur til Bulgarien i sommeren 2010.

Lepidopterologisk Forening havde – med inspiration fra et par års lejemål i 2-3 uger om sommeren af et hus på Bornholm – bestilt et hus i en uge i Bulgarien, tæt på tørre overdrev og bakker, for ikke at sige bjerge, og indbudt medlemmerne til for en beskedent leje at tage del i det ugelange ophold inkl. mad og drikke. Uffe, Steffen og **Kurt Højgaard** havde fundet, at for en lille skilling mere kunne én uge gøres til to. Så det gjorde de, men de fik virkelig rigtig god brug for alt medbragt regn-udstyr, og lån af elovne til tøjtørring, ikke mindst i den tilkøbte første ekstra-uge. Så de mange og faktisk flotte fangster blev tilføjet et ”Tænk nu, hvis solen havde skinnet ...”. Der blev dog fanget en del *Lycaena candens*, en sydøstlig søsterart til *L. hippothoe*.

Men det hjalp måske også, indirekte, det slappe vejr: Steffen fortalte om, hvordan fx bier bare blev siddende i blomsten, når solen forsvandt, for så at se meget våde og ynkelige ud, nærmest døde, mens regnen piskede ned, og for så, når solen tittede frem på ny, at ryste sig som en lille hund – og fortsætte arbejdet i blomsten. De dyr, der var der, var nemme at fange. På de tidligere nævnte, mange stærkt trækkende blomster, som Uffe nu oplyser, at hans medsamlere har erkendt er en baldrian-art – sås mange busksommerfugle *S. pruni*; *S. acacia*, *S. ilicis* enkelte *Thyris fenestrella** en søstergruppe til pyraliderne og et par *Sesia vespiformis*. *Den har vinduer i vingerne.

De ophængte sukkersnore trak godt, både dag og nat. Blandt de mange dagsommerfugle var Uffe og Steffen særligt glade for de flotte arter *K. roxelana* og søsterarten *K. climene*, *Hipparchia volgensis*, en søsterart til *H. semele*, *H. syriaca*, samt også den spændende *Apatura iris* og ikke mindst dens sjældnere slægtning *A. metis*.

Blandt uglerne blev fremhævet de ”gode, gamle danske” arter *M. maura* og *D. oo*. Aftenen afsluttedes med lagkage. Nye tider... Men indkøber Uffe blev rost af alle.

Ref.: John Søby

Formand **Svend Larsen** bød velkommen til de 10 fremmødte og foreslog **Flemming Naabye** som dirigent. Denne valgtes enstemmigt. Dirigenten konstaterede at generalforsamlingen var lovligt indvarslet og beslutningsdygtig. Formanden bad indledningsvis forsamlingen om at afholde et minuts stilhed for, at mindes de to medlemmer, der var gået bort i det forgangne år: **Svend Erik Hansen**, Randers og **Arne Larsen**, Fyn.

Derefter aflagde formanden sin og bestyrelsens beretning for 2010, som kan læses her i bladet. Beretningen blev godkendt. I tilknytning til dette punkt fortalte Svend dernæst om hele 35 restanter, som via en stor indsats ved juletid, både pr. fodpost og pr. telefon, havde indbetalt kontingentet. Desværre måtte vi alligevel sige farvel til to medlemmer, som ikke ønskede fortsat medlemskab. Han fortalte derefter om bladets fremtid og vigtigheden af at bevare dette. Bladet vil kun blive udsendt i to numre fremover, for at reducere det fysiske arbejde. Han opfordrede endnu engang til at skrive artikler. (Læs artiklen: *Crataegi og anden kommunikation*, side 29).

Steen B. Christensen supplerede med at fortælle at bladet var rigtig godt, og helt sikkert havde sin berettigelse. Han mente dog, at nye arter skal bringes i Lepidoptera eller Ent. Medd. er pga. den nationale interesse. Flemming Naabye fortalte så om starten på bladet og om, hvor svært det tidligere havde været at få disse oplysninger. F.eks. *ochridata* var 8 år undervejs inden den blev præsenteret i Lepidoptera. Adskillelsen af *janthe* og *janthina* blev gjort i starten af 1980'erne, men først præsenteret i Skous uglebog i 1990. Situationen er stort set den samme i dag: Siden 2006 – hvor **Bech, Lyngsøe** og **P. Stadel** lavede et vigtigt opsamlingsnr. af Lepidoptera – er der fanget 12 nye danske arter. 2 er blevet præsenteret i Lepidoptera og 1 i Ent. Medd. Crataegi har bragt dem alle! **Poul Erik Jørgensen** mente at medlemmernes fund af nye arter godt kunne bringes i klubbladet og så senere uddybes i Lepidoptera.

Flemming bad bestyrelsen om at undersøge, om DEF ikke kunne stå for udsendelsen af fundlisten for, at spare den efterhånden dyre porto. Flere af medlemmerne modtog både to og tre fundlister hvert år.

Næste punkt var godkendelsen af det reviderede regnskab (se side 24). **Steffen Kjeldgaard** gennemgik regnskabet for 2010 og sammenlignede dette med sidste års regnskab. Han fortalte, at det angivne underskud for 2010 var lidt misvisende, da det skyldtes kontingentrestancer, som først var blevet indbetalt efter regnskabsårets afslutning. Der var i stedet reelt et lille overskud. På grund af manglende rettidig indbetaling af kontingent, foreslog Steffen, at man sendte 1 blad gratis, og når så næste nummer skulle udsendes, ville man i stedet modtage en rykker. Dette ville

bestyrelsen kigge på, og så indkalde til en ekstraordinær generalforsamling, da vedtægtsændringer i givet fald var nødvendige. Steen spurgte til prisen på hjemmesiden, han mente, det var for dyrt. Bestyrelsen ville også kigge på dette, samt forsøge at få strammet op på siden, da flere mente, der skete for lidt. **Erik Christensen** mente at klubbens tilskud til oversøiske ekskursioner skulle forhøjes, da priserne var steget ganske meget, siden tilskuddet blev fastsat for flere år siden. Dette ville bestyrelsen også kigge på.

Næste punkt var indkomne forslag, men ingen havde budt ind. Vi kunne derfor gå i gang med valg til bestyrelsen. På valg var Svend Larsen og **Bo Flindt**, der begge blev genvalgt. Som suppleant var Steffen Kjeldgaard på valg, han ønskede ikke genvalg, men ville fortsat gerne varetage posten som kasserer. På trods af hans vægring, lykkedes det alligevel at overtale Steffen til at modtage genvalg. Der skulle også vælges 2 revisorer. Flemming Naabye og Poul Erik Jørgensen modtog ligeledes genvalg. Svend Larsen takkede bestyrelsen, kasserer og revisorer for en stor indsats. Næste punkt var fastsættelse af kontingent og det blev uændret på 175,- kr. Det blev endvidere foreslået fra kassererens side, at man lavede en slags buffer ved at føre midler fra den gamle opsparing til naturpleje over til klubbens likvide midler. Det ville bestyrelsen kigge på og så evt. indkalde til ekstraordinær generalforsamling for at få ændret en tidligere beslutning, så en overførsel kunne lade sig gøre.

Sidste punkt var evt.: **John Søby** foreslog man købte et kamera som fremtidige turledere skulle bruge på ekskursionerne, men forslaget vandt ikke gehør. Poul Erik Jørgensen fortalte om firmaet Omnilux, han havde fundet på nettet. De havde mange forskellige UV-rør og UV-pærer, og Poul Erik demonstrerede et af disse, tilsyneladende en ganske almindelig sparepære, men med blå lys. Det blev foreslået, at man lavede et fælles indkøb af disse, hvis man var interesseret. Til sidst blev der vanen tro snakket om de kommende ekskursioner, og bestyrelsen fik rigtig mange gode forslag, så det bliver et travlt år, hvis vi skal nå dem alle. Bestyrelsen kigger på dette også, og sætter så de "bedste" i gang.

Flemming Naabye takkede for god ro og orden, og formanden takkede dirigenten for god ledelse.

Formandens beretning 2010.

Året har fulgt de kendte mønstre, vejret har været omskifteligt, og det har vores liv i og med naturen da også været. Foråret trak ud, efter de 3 måneders snedække frem til midten af marts, og det indfandt sig vel først i juni. I slutningen af denne måned blev det sommerligt, men højsommeren ville alligevel ikke rigtig stabilisere sig. Eftersommeren og især efteråret prægedes af lange perioder, hvor "vejret kom fra nordvest", hvilket satte sit præg på insekternes og ikke mindst trækdyrenes færden. Men der var dog også flere gode perioder, både på Bornholm, sydhavsøerne, Anholt samt i Øst- og Vestjylland. Undertegnede havde den 15. november sammen med et

andet af de aktive medlemmer en fortrinlig aften på Møns Klint, med mange og gode natsværmere. Men sæsonen sluttede den aften med kraftig rimfrost, der også indfandt sig de følgende dage – og så blev det vinter med sne fra 20. november og en rekordkold december.

Aarhus Entomologklub er et af de 6 medlemmer af Dansk Entomologisk Forening, DEF, som er paraply for landets 6 foreninger for insektinteresserede. Med **Michael Kavin** som dynamisk formand en rolle af stigende betydning. Michael og DEF med underleverandører har æren for, at spinderen *P. proserpina* har fået dansk statsborgerskab, hvilket kan få stor betydning for den fremtidige udvikling i Rødbyhavn, en af landets allermest spændende insektlokaliteter. Historien og DEFs andre aktiviteter, herunder EFU, DEFs fagudvalg, kan i øvrigt følges tæt, om end let forsinket via Bladloppen, EFUs nyhedsbrev, der senest i nov. 2010 udkom med nr. 29.

Klubben har i 2010 afholdt 1 socialt julemøde, hvor familien var medinviteret, samt 10 møder med insekter på dagsordenen. Disse møder blev som noget nyt annonceret både via museet i lokale blade og på Fugle og Natur. Resultatet heraf var et antal meget velkomne gæster, både et par studerende, men også almindeligt interesserede. Klubbens møder er – efter referentens egen mening på glimrende vis – refereret i Crataegi, hvortil jeg henviser. Men emnelisten var bred, fra myrer over fremvisnings- og fotomøder, til en præsentation af vårfluer, og med såvel professionelle biologer som os selv som aktører.

Vi håber jo, som næsten alle andre foreninger, at nye medlemmer vil dukke op, gerne unge aktive insekt-interesserede, men også vi må jo konstatere, at medlemmernes gennemsnitsalder stiger med omtrent 1 år pr. år. Lepidopterologisk Forening har efter en prisværdig indsats og med god støtte fra Aage V. Jensens Fonde udarbejdet en fantastisk flot folder, ”..Lær danske sommerfugle at kende..”, med tilhørende dvd, ”..Sommerfugle som hobby..”, med en kortfattet gennemgang af, hvordan man kommer i gang. Her får den nysgerrige gennem 53 minutter en introduktion til iagttagelse, indsamling, opdræt og præparering af sommerfugle. (10 gode kapitler). Det er svært at forestille sig en bedre støtte til rekrutteringsarbejdet, og vi må så håbe, at klubben på den ene eller den anden måde, får kontakt til sådanne rekrutter.

I de 10 møder deltog 105 medlemmer, lidt færre end i 2009, og således at 25 medlemmer ”deltes” om disse besøg i klubben. De aktive deltog således i 4 møder i gennemsnit i 2010. Men det rigtigere billede er vel, at med æresmedlemmer, veteraner og bestyrelse i spidsen er der en kreds på omkring et dusin, der deltager i alle/de fleste møder. Samlet set ganske net – uden at være prangende. Samlet har vi haft 21 gæster, med et begrundet håb om, at én rekrut er i sigte. Kristian har i hvert fald deltaget i 2 møder!

Vi havde lagt et ret ambitiøst ekskursionsprogram med 7 arrangementer i 2010. Den planlagte dagtur den 30. maj måtte aflyses pga. elendigt vejr. Men de øvrige 6 blev

alle vellykket gennemført. Det ”vellykkede” går mindre på deltagertallet, men mere på resultater og på en rigtig god stemning.

Første ekskursion til Sønderjydske heder den 1. maj havde 5 deltagere, der med flid og held eftersøgte sækbærere og i øvrigt som et godt krydderi fandt hele 4 eksemplarer af den trehornede skarnbasse. Anden tur, 13. juni, til vort medlem **Jørn Misser**'s spændende gård mellem Østbirk og Gedved, tiltrak kun to medlemmer. De to havde til gengæld en rigtig god dag hos det gæstfrie værtspar, og der blev fundet spændende viklere.

Den tredje tur gik igen til Sønderjylland, med base i Frøslevlejren. Året før – på samme tid, medio juli – havde det meste af 10 mand meldt sig, men halvdelen meldte fra igen, pga. styrtregn. I år var vejrudsigten fortrinlig, og det havde været dejlig sommer i nogen tid. Og for ”de sidste dages hellige” var der også kun plusser: Turleder **Erik Christensen**, som var tyvstartet et par dage i forvejen, kunne dernede fra berette om fangst af spinderen *Hyles euphorbiae* og andre sjældenheder. Men alligevel var kun 3½ medlem med, (den halve var et medlem, der kun deltog i halvdelen af tredages-turen). Vi treogenhalv havde et par gode dage sammen.

Den gode stemning holdt sig til næste store udflugt, til Lolland-Falster, hvor igen kun tre havde tilmeldt sig. Her fik vi dog glædeligvis selskab af 4 andre medlemmer i Rødbyhavn, hvor specielt et af de sjællandske medlemmer havde en Lykkeaften af de særligt udsøgte, med hele 5 ”kanondyr” med spinderne *N. tritophus* og *H. euphorbiae* i spidsen. Vi andre kunne dog også glæde os over fund af sjældne arter til samlingerne.

I september gik turen til Læsø, hvor **Jens Bjerring Poulsen** som mange gange før havde stillet sit sommerhus til disposition. 4 medlemmer havde en overordentlig hyggelig tur med gode fangster af lokale specialiteter.

Årets sidste tur blev på flere måder nok årets mest vellykkede ekskursion. Det sportslige højdepunkt var **Uffe Terndrup**s fund af næbuglen *H. obsitalis* – andet danske fund af arten. Men også resten af forløbet kan fremhæves: Vejret var rigtig godt for årstiden (30.-31. okt.), vi var 8 deltagere, vi havde en mægtig lørdag aften sammen – snorene var jo røgtet allerede ved 20-tiden – og alle fik del i glædelige fangster, 4 forskellige *Lithophaner*, 2 *erythrocephala* og sjældne *Acleris*'er.

Andre samlere har fundet nye arter for den danske fauna, men det hører vi jo nok detaljer om på det kommende årsmøde. Museet og vi var jo i det forgangne år værter for et velbesøgt og vellykket årsmøde i marts 2010. Medværter var Nordjydsk Lepidopterologklub, som vi også i mange andre forbindelser har et pletfrit samarbejde med, blandt andet om indkøb af nåle. Nordjyderne kunne i december fejre deres 40 års jubilæum, og det var en fornøjelse på jubilæumsmødet at kunne hilse og gratulere denne veldrevne klub med jubilæet. Apropos årsmødet: Vanen tro har man i vort udmærkede blad *Crataegi* kunnet se billeder (med findernes tilladelse) af de tre nye storsommerfugle, der efter de foreløbige meddelelser er fundet i 2010.

Jeg vil også fremhæve et billede fra 2009 i Crataegis nr. 2, af en ny – og meget smuk – lille prydvinge, *S. grandis* (med tilhørende artikel på side 24), som blev præsenteret af den dygtige samler **Jan Trepax**. Dette navn kommer igen i næste afsnit.

Som bekendt meddelte redaktionen i sidste nummer, at nye kræfter måtte findes. Og efter en række samtaler m.v. i bladets aktive og ret store vennekreds er det nu aftalt, at Jan Trepax fra 2011 kaster sig ud i forsøget på at efterfølge **Bo Flindt** og **John Søby**, som med stor teknisk støtte fra **Jan Flindt** har givet os 5 gode årgange af bladet. Jeg vil på klubbens vegne gerne give dette trekløver en stor tak – samt en stor tak for solide tilsagn om fortsat stærk støtte til den nye redaktør, ikke mindst i en overgangstid, men også fortsat i bladets vennekreds og i klubbens bestyrelse. Og velkommen til Jan!!

I klubben kan vi også sige velkommen i bestyrelsen til museumsinspektør **Morten DD Hansen**, som har afløst **Peter Gjelstrup** som museets repræsentant i bestyrelsen. Vi har takket Peter for et godt samarbejde i en meget lang årrække, og vi glæder os til nye input fra Morten.

Jeg vil også gerne takke museets ledelse og medarbejdere for gæstfrihed og støtte igen i 2010, og ønske, at det måtte blive forstærket og fornyet i de kommende år.

Inden lukketid skal lige repeteres, at vi er et svagt stigende antal medlemmer (vist 3 mere end sidste år), at vi har gode lokaleforhold, at klimaet er lunt, og at vi har lavet gode aftaler for Crataegi og for klubbens kommunikation med medlemmerne i den nærmeste tid (se om blad m.v. på side 29), og ytre håb om, at alle gode kræfter fortsat vil arbejde for klub og blad.

Afslutningsvis vil jeg gerne takke bestyrelse, John, Bo og Uffe, kasserer **Steffen Kjeldgaard**, vore to aktive æresmedlemmer **Erik** og **Flemming** samt alle øvrige medlemmer og venner for indsats, interesse og omsorg i 2010.

Svend B. Larsen
formand

EKSKURSIONSREFERATER

Ekskursion til Stensbæk Hede & Spandet Egekrat.

1. maj 2010

Ref.: Uffe Terndrup

Deltagerne var **Svend Larsen**, **Anders Beltoft**, **Henrik Søndergaard**, **John Mikkelsen** & **Uffe Terndrup**. Dagen startede med fin regn, da Svend & undertegnede kørte mod syd. Valter havde fået en ”overraskende” invitation til fødselsdag, så det var kun hans *psychidae*-pupper, der kom med.

Vi startede med en basse fra den lokale bager og en kop kaffe. Iført gummistøvler og varmt tøj begav vi os ud på heden. Snart havde Svend fundet den første *P. graslinella*, efterhånden dukkede Henrik og John op.

Henrik fotograferede ivrigt og lærte snart, hvordan man finder *Psychidae*. Hele Stensbæk Vesthede blev gennemtravet og vi fandt flere *P. graslinella*-pupper. Efter vi var kommet ned i bunden af indlandsklitten, fandt jeg dækvingerne af en stor løbebille. ”Aha, her er der edderkopper”, snart havde vi spottet minimum 25 boer for *Eresus sandaliatus*/mariehøneedderkop, som er sjælden. En enkelt han blev fundet tæt ved en huns bo, senere fandt vi yderligere en han.

Vi 4 gik over på Østheden for at spotte sække. Der var sat højlandskvæg ud, og det giver muligheder for møgbiller. Jeg har i 50 år ledt efter *Typhaeus typhoeus*/trehornet skarnbasse, i dag var der held, en fin han kravlede rundt i indhegningen for kvæget. En *graslinella* sæk sad på toppen af en kokasse utrolig godt camoufleret. Da Anders dukkede op, startede han med at finde en *P. villosella*-sæk.

Efterhånden var det spisetid og vi prøvede at finde en smutvej tilbage til bilerne. Vi endte i en sump og et vandhul. John Mikkelsen og jeg var enige om, at vi ville finde de forsvundne senest næste lørdag. Jeg antog, at vi ville ramme vejen, hvor bilerne var parkeret, vi ramte 50 m derfra.

De forsvundne dukkede op uden vand i støvlerne, og vi spiste.

Vi kravlede dernæst i en time rundt på heden efter sække, men fandt kun *P. graslinella*. Svend og undertegnede gennemtravede terrænet langs indhegningen for at finde sække på hegnspælene. Det gav en *P. villosella*, samt mange meget gamle sække, og endnu en *Typhaeus typhoeus*/trehornet skarnbasse. Anders fandt ydeligere en og jeg fandt en udkørt/overkørt hun.

I alt 12 *P. graslinella*-pupper, 2 *P. villosella*-pupper, 2 hunner af *pavonia*, mange larver af *L. querqus*, *myrtilli* samt *P. strigillaria*.

Vi 4 blev enige om at tage til Spandet Egekrat, John Mikkelsen tog hjem, efter at jeg havde set en ubestemmelig ”sæk” i hans kasse, måske en *coleophera*-sæk eller en afblomstret hedeplante.

Der var mange skovskarnbasser, men ellers ingen særlige interessante insekter, selvom vejret var blevet høj sol. Kl. 16.30, tog vi alle hjem efter en hyggelig tur uden de store fund, men afgang noget jeg vil gøre igen, det er bedre end en løbetur på 10 km, noget brugte var vi alle, men på den gode måde.

Se billeder fra turen side 18-20.

Ref.: Svend Larsen

Ekskursioner planlagt lang tid i forvejen er et lotterispil, og det er som bekendt svært at forudsige vejret ret mange timer frem, og vejret spiller en afgørende rolle for det gode resultat af vore ture. Nogle gange er heldet med os, andre gange må vi nøjes med vores gode humør. Denne gang var vi heldige med vejret, og alle bidrog til det sociale samvær lørdag aften, som var usædvanlig hyggelig. Så der var gevinst i begge spil. Det tredje spil var, om sommerfuglene ville benytte sig af det gode vejr, sydlige vinde og temperaturer på vel ca. 7 grader. Også der fik vi samlet set et fortrinligt resultat.

Vi havde igen i 2010 fået lov at låne et sommerhus, velbeliggende på det sydlige Rømø og velindrettet også til vort formål og til årstiden.

Vi blev i alt 8 deltagende medlemmer, den samlede artsliste nåede 40 arter, heraf 26 storsommerfugle og 14 møl. Alle hængte (mange!) sukkersnore op begge aftener, 5 deltagere tog dog hjem søndag aften efter veloverstået røgtning af snorene. Et par lamper var sat op ved huset, men det var vist mest for den gode stemnings skyld, der var i hvert fald næsten ingen søgning til lyset.

Uffe Terndrup kom søndag aften hjem med en sød lille snudeugle, som han og de øvrige kendere var ganske sikker på ikke var en *H. rostralis*. Efter grundige granskninger var man enige om, at dyret var en velskabt *Hypena obsitalis*. Bestemmelsen er senere endeligt bekræftet. **Flemming Vilhelmsen** og **Ebbe Vesterhede** fandt det første danske eksemplar af arten i WJ, Ho Klitplantage, for nogle få år siden (30. okt. 2005). Så Uffes dyr bliver nr. 2 i DK – og selvfølgelig ny for SJ.

Men mindre kan sandelig også gøre det. **John Søby** fandt 1 *Lithophane ornitopus*, **Jens Lyngsøe** en *L. furcifera* (ny for distriktet), **Erik Christensen** en *L. semibrunnea* og **Svend Larsen** en *L. socia*. 4 *Xylinaer* pænt fordelt på to aftener i det sydlige DK, ikke så ringe. **Knud Bech** og **Bo Flindt** fik hver en *C. erythrocephala*. Denne art er på enkelte pladser i det østlige DK ikke så svær; men langs vestkysten er det bestemt ikke hverdagskost. **Flemming Naabye** havde ikke helt held med macros, men kunne sammen med Jens dog glæde sig over at fange gode møl til de særligt interesserede. Blandt viklerne sås i plantagerne mange af tvillingarterne *A. ferrugana* og *notana*. Men også de sjældnere *Acleris*'er lod sig se, bl.a. *logiana* og *maccana* (hver med 1 stk) samt *A. cristana* (2 stk). Der blev i dagslyset ude i marsken med held ledt efter larver eller pupper af den nyligt erkendte *G. limoniella* i stængler af hindebæger.

Blandt de almindelige arter kan nævnes *C. siterata*, *A. aurantiaria*, *N. revayana*, *P. saucia* (3 stk), *A. hastiana*, kålmøllet *P. xylostella* og fjermøllet *A. acanthadactyla*. En rigtig god tur, med gode og nogenlunde pænt fordelte fangster.

◀ Et par trehornede skarnbasser på vandring i græsset, Stensbæk Hede. Foto: **Uffe Terndrup.**

▶ Trehornet skarnbasse, Stensbæk Hede. Foto: **Henrik H. Søndergaard.**

◀ Skovskarnbasser, Spandet Egekrat. Foto: **Uffe Terndrup.**

►
P. graslinella
hansæk på ”kasse”
af skotsk højlands-
kvæg - perfekt
camouflage.
Foto:
Uffe Terndrup.

◀
Myre, *Myrmica*
schenkei, på
plumella-sæk.
Denne myre
samler ofte levende
plumella-sække
og lægger dem på
myretuen, som
knap kan anes i
landskabet.
Stensbæk Hede.
Foto:
Uffe Terndrup.

►
Den sydvendte
skrænt på Stens-
bæk Hede med
de mange marie-
høneedderkopper.
Foto:
Uffe Terndrup.

▲ ► Rejnfan, *Tanacetum vulgare*.
Foto: Kirsten Poulsen.

▼ *Eresus sandaliatus*, mariehøneedderkop
på Stensbæk Hede.
Foto: Henrik H. Søndergaard.

▲ *Karsholtia marianii*, Sorø Sønderskov, larve 12. juni 2003, Corylus, spind på træ.
Foto: Keld Gregersen.

▼ Larvespind af *Karsholtia marianii* på gammel hasselgren fundet ved Kielstrup Sø,
16. juni 2010. Foto: Keld Gregersen.

◀ **Halvårets kommenterede og udvalgte billede:**

Her er en mand i felten. Denne mand er kontorchef og hedder Svend. Her er han antruffet i Høstemark. Siden 2008 har denne mand været formand for Aarhus Entomologklub. Takket være hans ihærdige indsats får bladet 'Crataegi' nu en ny chance.

Tekst & foto: **Tom Nygaard Kristensen.**

▶ Bulgarien, Zeravna:
En af de største græshopper i Europa, ***Saga pedo***, som kan blive op til 35 cm og lever af andre græshopper. I sandhed en femme mortelle/dødsfarlig kvinde. Der er kun hunner.
Foto: **Uffe Terndrup.**

3 arter vi skal
være på udkig
efter.
Se omtale s. 25.

►
Spudaea ruticilla

►
Luperina nickerlii

►
Conistra ligula

Aarhus Entomologklub: Regnskab 2010

Driftsregnskab:

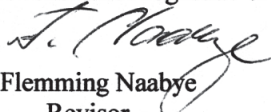
	Indtægter	Udgifter
Kontingenter:		
64 á 175,00	11.200,00	
4 á 50,00	200,00	
forudbetalt 1 á 175,00	175,00	
Indgået tilgodehavende	110,50	
Årsmøde	637,27	
Avance ved salg af nåle	573,64	
Renter	112,83	
Møder		545,50
Foredragsholdere		550,00
Ekskursioner		1.975,25
Medlemsblad trykning		4.517,50
Porto		4.848,45
Kontorhold		123,80
Hjemmeside		1.080,00
Fundlister		891,91
<u>Kontingent til DEF</u>		<u>890,00</u>
	13.009,24	15.422,41
Underskud	<u>2.413,17</u>	
	<u>15.442,41</u>	<u>15.422,41</u>

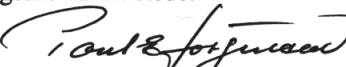
Status pr. 31.-12.-2009:

Aktiver		Passiver:	
Kassebeholdning	225,50	Skyldige omkostninger	3.663,95
Danske bank, driftskonto	1.560,63	Forudbetalt kontingent:	175,00
Danske bank, indlån	46.607,99	Egenkapital:	
Beholdning nåle, indkøbspris	4.092,80	Primo	51.471,64
Faktalister	300,00	Resultat	- 2.413,17
<u>Indgået tilgodehavende</u>	<u>110,50</u>	Ultimo	49.058,47
	52.897,42		49.058,47
			<u>52.897,42</u>

Steffen Kjeldgaard
Kasserer

Ovenstående regnskab er revideret og fundet i orden. Beholdningerne var til stede.

Flemming Naabye
Revisor

Poul E. Jørgensen
Revisor

NOGLE ARTER VI SKAL VÆRE PÅ UDKIG EFTER

Af *Flemming Naabye*

I et par foregående numre af *Crataegi* har jeg nævnt nogle arter, der – som følge af de stigende gennemsnitstemperaturer i disse år – ekspanderer mod nord og nordvest. Selv om vi lige har haft den koldeste december i mands minde, er der ingen grund til at tro, at denne udvikling ikke vil fortsætte – tænk bare på den hårde vinter vi havde før sidste sæson, som alligevel resulterede i 3 nye danske arter. Her er tre stykker mere, og de er alle svære at kende.

Spudaea rutililla.

Den ligner *Orthosia cruda* meget, men er lidt større og lidt mere bredvinget. Det bedste kendetegn er, at den ikke har hårede øjne, som *cruda* har.

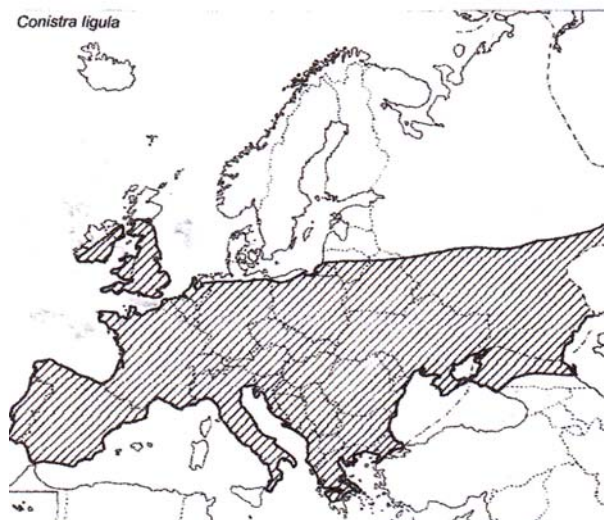
Den flyver i varme, blandede egeskove og -krat på tør bund.

Den begynder lidt før *Monima*'erne, og den kommer både til lys og sukker.

Larven lever på eg.

Conistra ligula.

Den ligner *vaccinii* meget, men er lidt mere smalvinget og mere spidsvinget. Forvingesømmen er konkav.

Den foretrækker åbent krat- og skovland. Gerne varme, sydvendte slugter – og helst på kalkbund.

Den flyver sent i november, hvor den kommer til lys og sukker, men især til vedbendblomster, og så igen efter overvintringen. Larven lever på tjørn, pil, eg og som voksen på forskellige lave planter.

Luperina nickerlii

Den ligner *testacea* overordentlig meget, men kan kendes fra denne på, at forvingernes struktur er glat og silkeagtig, og at nyremærket er kantet med hvidt – især udadtil. Ringmærket er lille og utydeligt, og bagvingerne er hvide med silkeagtig glans.

Den er hovedsagelig et dyr, der hører til i klitområder, hvor larven lever på rødderne af forskellige græsser.

Den flyver i august og september.

Når man ser på de ovenstående udbredelseskort, der er fra Noctuidae Europaeae, og som **Michael Fibiger** venligst har givet tilladelse til at bruge, fremgår det, at alle 3 arter er så tæt på Danmark, at de faktisk burde være her. Men de er svære at kende! Jeg vil anbefale at indsamle rækker *cruda* i Sønderjylland, på Langeland og Lolland/Falster og med en lup undersøge, om de har hårede øjne. Hvis ikke, så er det *ruticilla*. Når man tænker på, hvordan udviklingen med både *erythrocephala* og *rubiginosa* er gået, så burde også *ruticilla* have bevæget sig nordpå. I England går den jo helt op til Skotland. *Nickerlii* må være et oplagt emne for fældesamlerne i Vestjylland, hvor der kan være *testacea* i hundredevis. Se billeder side 23.

KONTINGENT 2011

Husk at indbetale det uændrede kontingent for 2010 på 175 kr. (unge op til 18 år skal dog kun betale 50 kr.). Beløbet bedes betalt inden den 01.05.10 på følgende konto:

Danske Bank - Reg.nr. 1551 Konto nr. 4633577439

Husk også at anføre navn på indbetalingen.

***Karsholtia marianii* Rbl**

Om eftersøgning af *Karsholtia marianii* Rbl. og andre tineider i Østjylland.

Af Steen Bork Christensen

Kielstrup Sø på nordsiden af Mariager Fjord er omkranset af enge, skove og krat, og vejen dertil går gennem bakker og overdrev. Et på alle måder skønt område.

Første gang jeg besøgte stedet var den 26. juni 2002. Her fangede jeg sammen med min dengang lille søn **Victor** køllesværmeren **Z. viciae**. Den fløj i rigelig mængde på skråningerne ved udsigtspunktet vest for søen.

Området ved Kielstrup Sø er kendt som en spændende sommerfuglelokalitet: I 1983 samlede **Preben Holst** dér og gjorde flere interessante fund, bl.a. et stk. af den særdeles sjældne **C. lathamella** (**C. razowski**). I 1989 fangede **Per Falck** 3 imagines af tineiden **K. marianii** som ny for Østjylland. Sidstnævnte art var årsagen til, at jeg for tre år siden atter besøgte stedet, idet **Flemming Helsing** nogle år tidligere havde haft held til at genfinde **marianii** på lokaliteten: Flere larvespind i gamle udgåede hasselkæppe i skovbrynet på nordsiden af søen. Dette måtte jeg også prøve!

Tineiderne er interessante dyr; mange af dem lever en skjult tilværelse og der skal en stor portion vedholdenhed til for at opdrive flere af arterne. Familien lever i svampe, dødt og råddent træ, i affaldsstoffer og fuglereder mv. De kommer til lys og flyver aktivt i skumring og dæmring, men de kan også jages frem om dagen med en vandforstøver eller en røgpuster, når de sidder til hvile på træstammer og i hule træer. Dyrene kan imidlertid også med fordel klækkes, og netop dette er fidusen i forhold til **K. marianii**.

En del tineider lever indendørs, men **Karsholtia marianii** hører til de vildtlevende udendørs arter. Den blev oprindeligt beskrevet fra Skandinavien af **Benander** med artsnavnet **lunatella**, der refererer til de halvmåneformede pletter på forvingerne. Arten blev henført til slægten **Infurcitinea**, men er senere udskilt til en særlig slægt opkaldt efter **Ole Karsholt** fra Zoologisk Museum. Det oprindelige artsnavn kunne heller ikke opretholdes, da det viste sig, at arten tidligere var beskrevet fra Sydeuropa under navnet **marianii**.

Det sjove og interessante ved arten er bl.a., at den fra at være anset for utrolig sjælden overalt i Europa nu opfattes som udbredt – om end yderst lokal i de fleste lande. Den er i Danmark knyttet til gamle hasselkrat med udgåede stammer og grene. Men i Tyskland er den fx ved Kiel også klækket i antal fra bøg af **Hartmut Roweck**, og den er også fundet på bævreasp.

Artens larve lever selskabeligt på udgåede hasselgrene af en vis tykkelse og afslører sig ved et særegent edderkoppelignende hvidt spind. I Lepidoptera, Ny serie bind 8 nr. 3, 2002 side 114-115 præsenterer **Flemming Vilhelmsen** som den første *marianiis* biologi med fotos af larvespind og imago.

Selvom arten uden tvivl er mere udbredt, end vi regnede med, skal der alligevel held og flid til at finde den. **Keld Gregersen** sagde engang til mig, at man skal afsætte mindst 20 timer for at finde et *marianii*-spind! Derfor kunne jeg heller ikke regne med at finde arten i første forsøg, og efter to timers søgen tog jeg da også hjem med uforrettet sag.

Året efter besøgte jeg Frijsenborg Lystskov. Jeg vidste fra min tid som lærer i Hammel, hvor jeg kunne finde gamle hasselbuske. Min eftersøgning gav dog heller ikke denne gang resultat.

Så i den forgangne sommer den 16. juni 2010 fik jeg lyst til at gøre et nyt forsøg. Man skal ikke vente meget længere, da arten typisk klækker fra slutningen af juni. Turen gik atter til Kielstrup Sø.

Gamle hasselkrat kan være uvejsomme, og det kan tilmed være svært at skabe sig overblik over alle de døde grene i store og tætte hasselbuske, men jeg havde god energi den dag; solen skinnede og jeg fik også tid til at indsamle lidt småsommerfugle undervejs. På en skrænt stod der noget astragel. Her fangede jeg et par *Cydia pallifrontana*, som lever på denne plante. Der er vist ikke taget ret mange eksemplarer så nordligt.

Det meste af tiden gik dog med systematisk at ”scanne” hasselgrenene for *marianiis* karakteristiske spind. Efter næsten 3 timers arbejde var jeg på vej til at vende hjemad, men jeg ville da lige kigge en sidste busk igennem. Og minsandten: Jeg tog fat i en 6 cm. tyk død gren eller stamme midt i busken uden at have set rigtigt på den; den knækkede, og pludselig stod jeg og kiggede ind i et stort spind, der så helt rigtigt ud! Grenen var gammel og tydeligvis angrebet af biller, men det hvide spind lignede intet andet, jeg tidligere havde set (se billede side 21).

Dette gav fornyet energi, men jeg fandt dog ikke flere spind. I stedet kørte jeg på hjemvejen forbi Løvenholm Skov for at hjemtage tøndersvamp og birkeporesvamp. Det ville være sjovt at finde *A. yildizae* ny for Jylland! Denne tine er netop klækket fra disse svampe fra Lolland-Falster. Jeg fandt da også flere svampe med sommerfugle-smuld, hvilket dog ikke er underligt, da mange af de almindelige arter også lever og afslører sig på denne måde.

Efter hjemkomst blev grene og svampe fra de to lokaliteter lagt i forskellige bure og spande, så jeg let kunne fugte materialet med en vandforstøver og holde øje med nyklækkede dyr.

Den kommende periode var rigtig spændende. Jeg havde forventet at klække flere *marianii*, da arten som nævnt lever selskabeligt. Det blev dog blot til et enkelt stk. Men det er i grunden fint for mig; projektet og oplevelsen var det væsentlige! Fra samme hasselgren klækkede desuden flere stk. *N. betulinella* og den allestedsnærværende *N. cloacella* (begge tineider).

Fra Løvenholm-materialet kom der ingen *yildizae*, men der var ganske rigtig sommerfugle i svampene: Et stk. af den store tinea *M. choragella* og selvfølgelig flere *N. cloacella*.

Tak til Keld Gregersen for supplerende oplysninger og gennemlæsning af manuskript samt fotografering af spind og imago.

CRATAEGI OG ANDEN KOMMUNIKATION.

Af Svend Larsen

Redaktion.

Klubbens medlemmer er naturinteresserede, der særligt kikker efter insekter og især sommerfugle. Alle klubbens medlemmer samler på oplevelser, og de fleste samler på billeder og/eller på præparerede dyr.

Et af klubbens fremmeste formål er gensidig udveksling af erfaringer, oplevelser og at formidle tips og ideer. Et vigtigt middel i denne udveksling og formidling er vort medlemsblad, der nu i to år har båret navnet **Crataegi**, men som i alle sine hidtidige 13 årgange har haft **Erik Strandbæks** smukke tegning af Sortåret Hvidvinge, *Aporia crataegi*, på forsiden.

I klubben er nu aftalt, at Crataegi videreføres i sin hidtidige form, i store træk, men således, at vi for at styrke indsatsen om indholdet reducerer lidt på mængden af det praktiske arbejde med bladet, idet vi går over til udsendelse af to årlige numre.

Jan Trepax, som er en velkendt og velrenommeret samler, med base på Langeland, har påtaget sig hvervet som redaktør af Crataegi. Jan vil ikke mindst i starten få stor støtte af de hidtidige redaktører, **Bo Flindt** og **John Søby**. Ligesom **Jan Flindt**, klubbens tekniske konsulent, fortsat vil bidrage. Det praktiske arbejde med trykkeri og udsendelse vil Bo fortsat stå i spidsen for.

Redaktørens vigtigste opgave vil således være kontakten til skribenterne. Og netop skribenterne, som vi typisk finder blandt JER, klubbens medlemmer, er ALTAFGØRENDE for, at redaktøren har noget at lave.

Derfor: Tag GODT IMOD, når redaktøren henvender sig med en ide eller et ønske, og hold jer ikke tilbage med egne ideer! – Det gælder blandt andet den vellykkede ide med stafetten ”Hvordan startede det hele...”, som for undertegnede står som et flot eksempel på de beretninger, om personer, hændelser, fangster og andre oplevelser, som vi er mange, der gerne vil læse, og som efter min mening har varig værdi!

Altså: Redaktøren må gerne skrive i bladet; han skal ikke skrive hele bladet, men koordinere indsatsen.

Om indholdet.

En afgrænset, men også særlig vigtig formidling er fortsat korte, illustrerede meddelelser (med finderens tilladelse) om fund af nye danske arter. Det er fortsat vores opfattelse, at der ofte går en rum tid frem til finderens mere udførlige præsentation i form af en artikel i fagbladene. **Flemming Naabye** bistår med denne opgave.

Billeder vil vi gerne bringe, dels som illustration til referater og artikler, men også for at vise aberrationer og andre mærkværdigheder. **Tom Nygaard Kristensen** har påtaget sig en tilbagevendende serie, som vi pt. kalder ”halvårets kommenterede udvalgte billede”. Men bladets spalter er naturligvis åbne for alle klubbens fotografer – efter aftale med redaktøren.

Endelig vil vi forsøge med korrespondenter, der giver kortere eller længere beretninger, gerne fra øde steder, ”..helt ude på overdrevet..” (**K. Bech**), ”I skyggen fra Anholt Fyr..” (**S. Kjeldgaard**), ”Hede hændelser..” (**J. Søby**) og ”.. Brev fra Udmarken..” (**A. Madsen**).

Jens Bjerring Poulsen har genoptaget sin serie ”..Kend planten ... og find larven..”. Her kan næsten garanteres gevinst til alle, der vil investere lidt i studiet af larvernes næringsplanter, og det er lykkedes at overtale **Steen Bork Christensen** til at skrive om studiet af micros, måske en tilbagevendende samling under arbejdstitlen ”..De små Synger..”.

Vi vil fortsat søge andre insektgrupper ind i såvel klubbens møder som i Crataegi. Medlemmernes ideer og ønsker på disse punkter vil redaktør og bestyrelse naturligvis gerne modtage!

Som bekendt er **Morten DD Hansen** indtrådt i klubbens bestyrelse som repræsentant for Naturhistorisk Museum. Vi knytter store forventninger til Mortens indsats som formidler – oplæg og artikler. Men Morten har tillige påtaget sig at skrive om ”Nyt i Naturforvaltningen”.

CRATAEGIs udsendelser.

Som nævnt forventer vi udsendelse 2 gange årligt. Men det er jo ikke en spareøvelse! Så hvis skribenter fotografer, referenter og korrespondenter mv vil bevare eller ligefrem øge FLIDEN, er der plads til flere sider i hvert nummer af Crataegi.

Vi forventer flg. udsendelses-terminer:

Årets nr. 1: Så tæt som muligt efter den årlige generalforsamling, dvs. cirka **1. februar.**

Årets nr. 2: I god tid inden efterårets første møde, men efter sommerferie mv., dvs. **ca. 15. sept.**

Årets mødedatoer vil blive bragt i begge numre, ligesom det enkelte mødes program, så langt som muligt.

Meddelelser fra klubben.

Omkring begyndelsen eller midten af maj udsendes FUNDLISTEN fra sidste år.

Vi supplerer med program for sommerens ekskursioner. Denne udsendelse vil indtil videre fortsat ske med gammeldags fodpost.

I øvrigt vil klubbens hjemmeside **Aarhus-entomologklub.dk** være hovedvejen for meddelelser fra klub til medlemmer.

Adresse.

Redaktør Jan Trepax, Vindebyvej 24, 5900 Rudkøbing.

Mobil 2029 6683 – tlf. 6221 9088

Mail: jan_trzepakz@hotmail.com

MORTEN DD I KLUBBENS BESTYRELSE.

Naturhistorisk Museum har i efteråret 2010 udpeget museumsinspektør **Morten D D Hansen** som museets repræsentant i Aarhus Entomologklubs bestyrelse. Morten er kendt i vide kredse som en formidabel formidler, både som oplægsholder i laboratoriet og som naturvejleder derude. Morten præsterer også et populært forfatterskab, senest heftet Natteliv i serien Natur og Museum (nr. 4 dec. 2010). I tidernes morgen har Morten skrevet speciale om trækkende sommerfugle. Klubben har allerede i sidste sæson præsenteret Morten som oplægsholder, og i foråret 2011 ser vi frem til et nyt og spændende oplæg, hvor Morten med afsæt om de store møgbiller vil fortælle om interessante biotoper og deres insekter.

Morten D. D. Hansen afløser museumsinspektør **Peter Gjelstrup**, som nu er gået på pension og som klubben har takket for et langt og godt samarbejde.

Af Morten DD Hansen

Med denne klumme er det håbet, at vi kan sætte fokus på insekternes betydning for naturforvaltningen i det østjyske. Der er nemlig grøde i luften. Hvis man betragter dansk naturforvaltning med entomologiske briller på, har de seneste årtier dog sandt for dyden ikke budt på mange succeshistorier. Den ene art efter den anden har fået lov til at forsvinde, og i mange tilfælde har amter og kommuner slet ikke bemærket det. Ligeledes er der ingen steder, hvor forvalterne af vores natur har kunnet få et samlet overblik over, hvad der egentlig fandtes af beskyttelseskrævende insekter ude i landet.

Det er ikke fordi, at vi ingenting ved – så langt fra. Der er mange vidende og ihærdige entomologer i Danmark, og vores samlede viden er fuldt på højde med landene omkring os. Men skal vi være ærlige, har formidling af denne viden aldrig stået højt på dagsordenen. Årsagerne er formentlig mange, men den væsentligste forklaring er i mine øjne en kombination af mistro og resignation. Der har ganske enkelt ikke været en forventning om, at entomologisk information ville blive benyttet i naturforvaltningen – snarere tværtimod.

Det lader dog til at ændre sig. Flere kommuner er begyndt at efterspørge entomologisk information, som fx medtages i forbindelse med behandlingen af husdyrsager. Det har således medført, at Naturhistorisk Museum i løbet af de seneste fire år har udført entomologiske kortlægninger for tre kommuner i det østjyske, og flere kan let være på vej. Kortlægningerne har været koncentreret om artsgrupper, som er så tilpas lette at kende, at kommunens forvaltere efterfølgende selv kan følge op med registreringer af disse arter. Af interessante fund skal bl.a. nævnes, at klitperlemorsommerfugl, *Argynnis niobe*, stadig findes i Favrskov Kommune, ligesom nordlig fugleedderkop, *Atypus affinis*, og mariehøneedderkop, *Eresus sandaliatus*, ligeledes har bestande i området, der ellers i biologkredse kendes som ”Svinebæltet”. For fugleedderkoppens vedkommende har registreringerne medført, at kommunen nu udfører manuel slåning af ørnebregner for at skabe mere soleksponering på de sydvestvendte skrånninger på Busbjerg i Gudenå-dalen.

En af de artsgrupper, som i øjeblikket tiltrækker sig en del opmærksomhed, er de gødningslevende biller – specielt møgbillerne. Årsagen er, at møgbillernes forekomst både afspejler driftsformen og naturtypens kvalitet. Nogle arter kræver fx en kombination af meget varme overdrev og regelmæssig græsning. Blot et eller to år uden græsning kan bevirke et sammenbrud for forekomsten af de mest krævende

arter. Dette er således forklaringen på, at månetorbist, *Copris lunaris*, ikke længere forekommer på Røsnæs, hvor de fleste overdrevarsarter ellers stortrives. Men blot tre år uden græsning midt i 70'erne betød desværre flere gødningsarters forsvinden fra området. Til gengæld har månetorbisten overlevet på Samsø, og ud fra Naturhistorisk Museums anvisninger er græsningsperioden på månetorbistens overdrev forlænget, således at der er en konstant gødningstilførsel gennem hele artens voksenstadium.

Selv om krybdyr ikke er dette blads ærinde, skal markfirben alligevel nævnes. Markfirben er nemlig opført på Habitatdirektivets bilag IV, hvilket betyder, at artens levesteder er strengt beskyttede. Det kan få betydning for en lang række grusgrave, vejkanter, brakmarker og ruderater på det østlige Djursland, hvor markfirben er særdeles udbredt. Disse lokaliteter er ofte fremragende insektlokaliteter med forekomster af mange varmekrævende arter, og hidtil har de været priggivet, når grusgrave skulle retableres med udjævning og muldpåfyldning, brakmarker genopdyrkes, og ruderater bebygges. I øjeblikket er det imidlertid ved at blive afklaret, om man med Habitatdirektivet og Naturbeskyttelseslovens §29 a, stk. 2 kan forhindre ødelæggelsen af disse værdifulde insektlokaliteter, akkurat som det er tilfældet med *proserpina* på Rødbyhavn! Så hold venligst øje med markfirbenene, næste gang I er i felten.

HÆDER TIL DANSK LEPIDOPTEROLOG

Michael Fibiger har som den første dansker nogensinde fået tildelt den fornemme hæderspris ” The H.H. Bloomer Medal of The Linnean society”. Selskabet uddeler årligt priser for videnskabelig indsats til forskere (professionelle og amatører), hvis man vil vide mere om selskabet kan man besøge: www.linnean.org.

Prisoverrækkelsen fandt sted i begyndelsen af februar og vi vil herfra ønske **Michael** et stort tillykke med prisen, som han helt fortjent har fået for sit store og mangeårige bidrag til national og international lepidopterologi. Det kan siges kort og jeg tror de fleste er enige, vi er stolte af dig. **GODT GÅET MICHAEL.**

KEND PLANTEN.....

Af Jens Bjerring Poulsen

Rejnfan (*Tanacetum vulgare*) vokser i Danmark ret almindeligt langs veje, markskel og gærder og ofte i nærheden af kysterne. Den træffes også hyppigt i landsbyer. Selvom arten vel må betragtes som vildtvoksende i Norden antyder dens forekomst nær boliger den rolle, som planten tidligere har spillet i folkemedicinen. Blandt andet drak man nogle steder i landet afkog mod podagra. En snaps trukket på især blomsterne skulle give kurage. Det er nok værd at efterprøve. Måske øges virkningen ved indtag af flere – i passende hurtig rækkefølge! Dens stærke og gennemtrængende duft skulle desuden have bidraget til at holde lopper og andet utøj ude af sengehalmen.

Planten er nem at kende med dens 50 til 100 cm stive stængler og toppe af knapformede, gule kurve (se billeder side 20). Blomstringstiden falder i juli til september.

..... OG FIND LARVEN

Flemming Vilhelmsen redegør grundigt i Lepidoptera (bind VIII, side 65) for dobbeltarterne *E. innotata* Hfn. og *E. ochridata* Pinker. Han nævner blandt andet, at på slidte eksemplarer er det umuligt at se forskel på de to arter. I nyklækket tilstand derimod ses tydelige farveforskelle. Om *ochridata* fortælles, at dyret er lysegråt med skarpe tegninger.

Disse oplysninger bør vel animere til, at vi som samlere i højere grad finder larveæsker og bankeskærm frem. Og lad mig føje til: det gælder i høj grad også i jagten på andre *eupithecia*-arter. Flemming oplyser da også, at han kender til klækkede eksemplarer fra Hedeland, NEZ, hvor en del larver er fundet på blomsterne af rejnfan først i september. Selv har jeg prøvet at eftersøge larver i Glatved-området hidtil uden positivt resultat.

Flemming kommer ikke ind på, om larverne er til at kende, og jeg aner ikke, i hvilket omfang andre *eupithecia*-arter fouragerer på rejnfan, men ”Den lille Grå” anfører da både *absinthiata* og *icterata*. Må jeg opfordre til også at medbringe fotoudstyr under jagten, således at vi inden alt for længe kan præsenteres for et billede af larvekræet.

God *ochridata*-jagt!

Anvendt litteratur:

V.J. Brøndegaard: Folk og Flora

SØNDERJYLLAND

Af Erik Christensen

Et tilbageblik.

I 1963-64 var tiden kommet til at jeg skulle aftjene min værnepligt ved CF-kasernen i Haderslev. Jeg mødte den 4. november 1963, og skulle være der i 12 måneder, indtil sidst i oktober 1964.

Jeg havde planlagt, at der skulle fanges nogle sommerfugle, når vinteren var ovre. Det første halve år blev det ikke til ret meget, da jeg var under uddannelse, og det betød, at der ikke var ret meget tid, kun fritid om aftenen mellem 18 og 22 og kun 4 nattegn om måneden, hvor man skulle ligge i sin seng kl. 01.

Den 1. maj kom så et nyt hold værnepligtige, og forholdene for "vi gamle" blev meget mere lempelige.

Jeg kørte min knallert til Sønderjylland og fik transporteret fangstgrej, spændebrædder m.m. ned på kasernen, hvor jeg havde fået disposition over et stort aflåseligt skab i et rum, hvor jeg kunne sidde i fred og ro med mine dyr. Frem for alt havde jeg, ved hjælp af en anbefaling fra dr. Bondesen fra Naturhistorisk Museum i Århus, fået bevilget frit nattegn på vagtfrie aftener, hvilket betød, at jeg først skulle være på kasernen kl. 07 om morgenen.

Knallerten var udstyret med to store sidetasker, der kunne rumme ledninger, lagner, lamper, net, glas og hvad der nu var nødvendigt. Lys-motor havde jeg endnu ikke. Der var ikke ret mange samlere i Sønderjylland den gang. **Ole Rich** boede 10 minutters gang fra kasernen, og ham besøgte jeg et par gange, ligesom han var flink til at tage mig med nogle gange i sit "folkevognsrugbrød" til steder, hvor der var for langt at køre på knallert eller hvor der skulle bruges motor. Frøslev Mose og Draved Skov var dengang mål for vores ture.

Da sommerferien satte ind var Rich ikke meget hjemme, men på lange fangstture over hele landet. Han havde lang sommerferie, han var lærer i Haderslev. Så måtte jeg ty til knallerten, men der var nu mange gode lokaliteter i nærheden af Haderslev. Draved Skov og Frøslev Mose, som jeg besøgte henholdsvis 4 og 3 gange, er lokaliteter, som også besøges i dag, men herudover fangede jeg i Styding Skov (4 gange), Abkær Mose (3 gange) og Haderslev Vesterskov, Telkafort og Hyrup Skov. Jeg var jo endnu ret meget nybegynder, så der var mange dyr, der kunne bruges. Frem for alt, var der en lokalitet, jeg kom til at besøge mange gange, og det var skovrestauranten Damende, som lå i den vestlige ende af Haderslev Dam, i Pamhule Skov. Skoven var en fugtig skov med en kraftig undervegetation. Jeg fik strøm fra

restaurantens kælder, fra en stikkontakt lige inden for døren, som vendte ud mod restaurantens parkeringsplads.

”Krofatter” gav mig en nøgle til døren, så jeg kunne komme ind, også når ingen var hjemme. – Kroen lukkede, før jeg kom for at fange. Det var først senere, at jeg opdagede, at kælderen var kroens øl- og vinlager. Hvilken tillid!.

50 meter ledning, kunne nå fra kælderen og til den fjerneste ende af parkeringspladsen, hvor jeg havde skoven på den ene side og Haderslev Dam, med en stor rørskov på den anden side. Her kom mange sjove fangster, bl.a. 4 stk. *P. pulveraria*, 9 stk. *C. maritima* i alle 3 former, enkelte *E. reticulata*, *A. sparsata*, *I. retusa* og *C. haworthii*, det var en rigtig ”suttet” lokalitet.

I september, den 9/9, fangede jeg på lys 1 stk. *P. nexa*. Det skulle vise sig, at det var en rigtig god lokalitet for *nexa*. Da jeg kom ud på stien, der snoede sig gennem rørskoven, kunne jeg på åbne felter i rørskoven fange *nexa*. På 3 aftener, 11/9 – 16/9 hele 26 eksemplarer. Det tror jeg, at man kan stadigvæk, men jeg må med skam sige, at jeg aldrig senere har været på lokaliteten (**Flemming Helsing** har den 19/8 2009 genfundet arten på lokaliteten).

Ingen samlere bor i Sønderjylland i dag – Hvorfor?

Som nævnt tidligere var der i 1964 4 fastboende samlere: **Ole Rich**, **Hans Lind**, der boede i Haderslev, **Bundgaard**, der boede i Løjt Kirkeby samt en dyrlæge **E. Østrup Rasmussen**, der boede i Skærbæk.

I dag er der ingen! – Hvorfor? Jeg har spurgt mig for, om der er samlere, der kunne give mig en fornuftig forklaring, men alle ryster på hovedet, jeg har selv tænkt på, om det kunne være fordi Sønderjylland op til 1920, var tysk område. Årene lige efter, var måske ikke så rare. Rigtig mange danskere bosat i Sønderjylland (Nordslesvig) var faldet i tysk krigstjeneste under 1. Verdenskrig. Det er kun en løs teori. Det er trods alt 90 år siden.

Hvor samles der i dag – og hvem gør det?

Det er nu på tide at forlade fortiden og vende næsen mod det, der foregår i dag. Manglen på fastboende samlere i Sønderjylland betyder, at den kontinuerlige fangst rundt omkring i landsdelen er ikke eksisterende eller næsten ikke i hvert fald.

Anders Beltoft fra Bramming, besøger af og til lokaliteter som Frøslev Mose, Draved Skov og Rømø og også andre samlere, f.eks. fra Aarhus, besøger lejlighedsvis lokaliteterne og Aarhus Entomologklub, har i nogle år haft en fast

ekskursion til Sønderjylland med udgangspunkt fra Frøslevlejren, og med besøg på flere interessante lokaliteter i landsdelen.

Hvis ikke det var for fældesamlerne, der siden slutningen af firserne har haft faststående fælder, først på Rømø, lidt senere enkelte fælder på Als, derefter fælder på vestkysten af Sønderjylland og siden 2003 mange steder fra Haderslev i nord til grænsen, samt på vestkysten fra Rømø og sydpå, så havde vores viden om arternes udbredelse i området i det sønderjyske område været næsten = 0.

En gennemgang af fundlisterne siger lidt om, hvilke aktiviteter, der foregår i landsdelen.

Uffe Terndrup og senere også andre har arbejdet målrettet med *Psychiderne* i f.eks. Stensbæk Plantage m.v.

Benny Lynggard har sammen med **Per Falck**, **John Mikkelsen** og senest **Henrik Siewertz Poulsen** i mange år passet fælderne på Rømø og senere også i Ballum.

Flemming Naabye, **Svend B. Larsen** og **Valther Hansen**, har i flere år haft fælder opstillet i maj-juni langs grænsen og på Als.

John Møller og **Flemming Helsing** har fra 1986 til ca. 1991 haft fælder opstillet specielt på Als, og **Flemming Helsing** har så igen optaget fældefangsten med mange fælder fra 2002 og op til dato, spredt over det sønderjyske område.

Det er helt ufatteligt, at ikke flere samlere, benytter sig af muligheden for at samle i Sønderjylland.

Ved gennemgang af "det grønne katalog 1998", viser det sig også, at der er stor forskel i artsantallet i Sønderjylland i forhold til Østjylland, selv om der må være ret ens betingelser i de 2 områder.

I Østjylland var der i 1998 registreret 810 arter storsommerfugle, mens der i Sønderjylland kun var registreret 746 arter, altså 64 arter mindre. Den forskel er for stor, selv om der siden 1998 kan være sket meget grundet fælderne.

En beretning om en fangsttur til Sønderjylland 2010.

Bortset fra Aarhus Entomologklubs ekskursioner i de sidste 5 år, var 2010 året, hvor jeg fik mulighed for at samle i nogle sammenhængende dage i Sønderjylland.

Jeg kørte til Frøslevlejren, mandag den 12. juli og fik opstillet en fælde i det område der hedder Frøslev Polde (polde = indlandsklitter). Lokaliteten var en græs- og lyngklædt sandklit med randbevoksning af birk og eg.

Der var en stor artsrigdom på stedet, specielt var der mange micros. **Poul Erik Jørgensen** havde i 2009 fanget 1 stk. *R. pruni* på stedet, men det var overraskende, at se mange *pruni* i fælden. Jeg troede, at det var en dagflyver, og det er det også, men

den går glad og gerne i lysfælden. På 3 dage fangede jeg 22 eksemplarer af *pruni* samt 2 eksemplarer af *R. statices* i lysfælden.

En aften kom der et eksemplar af en grå, ret stor måler. Bestemmelsesmæssig gav den problemer og først ved hjemkomsten, fandt jeg ud af at det var en arvelig variation af *M. wauaria*, afbilledet som tekstbillede i **Hoffmeyers** målerbog side 260.

Dagen efter, den 13. juli, gik turen til Rømø, hvor der blev fanget på det sydlige dige, syd for Sønderstrand. Udbyttet blev 1 stk. *M. castrensis* uden midterbånd, 1 stk. *E. chrysorrhoea*, 1 stk. *S. emutaria*, 3 stk. *N. holsatica* og 2 stk. *G. aceriana*.

Den 15. juli stod der Draved Skov på programmet, en lokalitet som jeg ikke har besøgt siden 1964. Lokaliteten lignede sig selv, fra hvad jeg kunne huske. Jeg fandt ind på den store parkeringsplads midt i skoven, og fik 2 lamper stillet op. Der var rigtig mange dyr på lagnerne, heriblandt 1 stk. *E. chrysorrhoea*, samt 1 stk. *H. euphorbiae*.

De næste 2 aftener var der kommet 3 samlere mere, idet jeg havde ladet min egen Sønderjyllandstur afslutte med Aarhus Entomologklubs ekskursion den 16. til 18. juli. Begge aftener tilbragte jeg sammen med **Poul Erik Jørgensen** i Frøslev Mose. Udbyttet blev 1 stk. *M. neustria* (hun) samt en han af samme art, helt uden tegninger, Derudover 1 stk. *C. polygrammata*, og Svend B. Larsen kom med 1 stk. *T. or ab. Albingensis* (helt sort med et hvidt or på forvingen).

Denne lille beretning er skrevet som en reklame for et af de skønneste steder i Danmark, hvor ikke blot naturen, men også de historiske minder står i kø for at lade sig beundre og så er der kun 3 km til grænsen for at få suppleret forsyningerne.

VÆRD AT VIDE

Når EU's nye energi- og miljøkrav træder i kraft i 2015 skal 200.000 danske vejarmaturer moderniseres og helt udskiftes.

1-pulverrøret og kviksølvslampen er på vej ud, og i stedet kan det blive kompakte lysstofrør, andre sparepærer og på lidt længere sigt LED, skriver teknik.dk. DONG Energy har regnet på det og får den samlede investering til at nå næsten en milliard kroner inden 2015, og det bliver dyrt for kommunerne.

Ved årsskiftet går 1-pulverlysstofrør ud af produktion, og fra 2015 bliver kviksølvlamper heller ikke produceret længere.

Notits i Århus Stiftstidende

HVAD "FANGEDE" MIN INTERESSE FOR INSEKTER?

Af Alex Madsen

Så ringede Svend og spurgte, om jeg dog ikke kunne tænke mig at skrive lidt til bladet. Som altid fik jeg svaret, før jeg tænkte, men OK, I jyder kan have godt af lidt input østfra.

Hvordan gik det til, at jeg blev sommerfuglesamler? Jeg voksede op på et lille – meget lille husmandssted, hvor der ikke var meget at slå til Søren med, men én ting havde jeg og mine søskende. Vi havde forældre, der var interesserede i, at vi lærte at interessere os for, hvad der rørte sig omkring os, og så snart vi kunne læse bare det nødvendigeste, lærte vi at bruge biblioteket og ikke mindst husets stolthed konversationsleksikonet. Især min far var meget vidende og interesseret i alt det der rørte sig derude og han var altid med i, hvad vi unger foretog os, men vi fik altid lov at gøre vore egne erfaringer. Jeg samlede sneglehuse, fuglefjer, sten og knogler, som blev sorteret i små papæsker med sirlige etiketter i, men da jeg havde tygget mig gennem **Hans Hvass**: Natursamleren og **van Deurs**: Indsamling af sommerfugle, gik jeg i gang med at lave spændebrætter. Som kasser kunne bruges gamle cigarkasser. Selvfølgelig kunne en lille dreng ikke lave de nødvendige remedier, men der gik mange, mange timer med at snedkerere, sømme og lime. Til sidst måtte jeg fortvivlet give op og smide skidtet fra mig, men i al hemmelighed havde far lavet det alt sammen, så det hele stod der, da jeg kom hjem fra skole, og sådan var fars pædagogik, ungerne skal have lov at prøve selv.

Der blev fanget sommerfugle, og der blev samlet larver. Nogle blev klækket og nogle blev udpustet. Aftenfangst med cykellygte blev det også til, men sengetiden skulle passes, så det var mest dagaktiviteten, der blev dyrket.

Dengang havde enhver husmoder en flaske tetraklorkulstof stående som pletrensemiddel, og det viste sig at være særdeles effektivt som dræbemiddel. Insektnåle var ikke til at få fat på og knappenåle var for korte, så det gik hårdt ud over min mors beholdning af synåle.

Det var helt umuligt at opbevare samlingen i det gamle klamme hus. Min fortvivlelse var stor, når mug, klannere, ørentviste eller andet utøj gang på gang ødelagde hele eller dele af samlingen.

Det endte med, at jeg gav op. De få intakte eksemplarer afleverede jeg til min biologilærer i skolen, og det var så det, troede jeg.

Tiden gik. Realeksamen, læreruddannelse, lærerjob. I seminarietiden gjorde jeg et halvhjertet forsøg på at samle vandkalve, men det blev ikke rigtigt til noget.

Efter nytårsskiftet 1975-76 flyttede jeg ud i "Hulen" på Rodemark, men jeg samlede stadig ikke på sommerfugle. Først da jeg blev viceskoleinspektør, skete der noget. Jeg havde hidtil haft tilsynet med skolens biologisamling, men dette job overlod jeg nu til min kollega **Leif Christensen**. Det viste sig, at både han og hans bror samlede lidt på sommerfugle, og Leif indkøbte nogle spændebrædder til biologilokalet. Det var i foråret 1980.

Jeg syntes, at det kunne være sjovt at spænde lidt sommerfugle til skolesamlingen og lånte derfor de nyindkøbte spændebrædder med hjem i sommerferien. Jeg kunne jo huske lidt fra gamle dage, og snart svang jeg net og giftglas. Det fængede. Leif og jeg var et godt makkerpar, og snart var det til egen samling og ikke til skolens vi samlede.

Om aftenen åbnede jeg hoveddøren og samlede alle de eksemplarer, der kom ind. Pudsigt nok var en af de allerførste, der kom *Cucullia fraudatrix*.

Leif er holdt op, men via foreningerne har jeg fået mange andre makkere. Og nu holder jeg næppe op med at samle før naturen kalder, og jeg skal forlade denne verden.

Jeg bliver for øvrigt temmelig fornærmet, når jeg opdager, at der har været samlere på egnen uden at stikke næsen indenfor. Husk, at I er velkomne, og at jeg altid er god for en kop kaffe eller en øl.

NY REDAKTØR

Foreløbig betragter jeg mig selv som værende i lære, da jeg aldrig rigtigt har haft den store interesse i brug af PC, men jeg tilbød min assistance for at prøve på at hjælpe med at bevare det udmærkede blad CRATAEGI, så min ydmyghed er stor den første tid, men jeg håber at I vil bære over med mig her i starten, så skal jeg nok komme efter det.

Jeg takker i hvert fald Bo og John for stor hjælp i overgangsfasen.

Fortsat god læselyst, **Jan Trepax**.